



FINLANDİYA GELİR VERGİSİ SİSTEMİ

FINLAND INCOME TAX SYSTEM

Birol UBAY^(*)

ÖZ

Avrupa Birliği'nin toplam vergi gelirleri istatistiklerine göre Finlandiya, Birliğe üye ülkeler arasında dolaysız vergi gelirleri, özellikle gelir vergisi, payı en yüksek olan ülkelerden biridir. Bununla birlikte işgücü üzerinde en yüksek vergi yüküne sahip üye ülkelerden bir olarak da göze çarpmaktadır. İkili bir vergilendirme sistemine sahip olan Finlandiya'da yerel yönetimlerin toplam vergi gelirleri ve sosyal güvenlik katkı paylarından almış oldukları paylar bu gelirlerin neredeyse üçte birlik kısmını kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dolaysız vergiler, gelir vergisi, Finlandiya gelir vergisi

JEL Classification Code: H20 – General, H21 - Efficiency; Optimal Taxation, H24 - Personal Income and Other Nonbusiness Taxes and Subsidies, H27 - Other Sources of Revenue

ABSTRACT

According to the total tax revenue statistics of the European Union, Finland is amongst the members which have the highest rate of indirect taxes, particularly income tax, within the Union. However, it is one of the member states which also imposes the highest income tax on wages. In Finland, which has a dual taxation system, total tax revenues and social security contributions constitute one-third of Finland's total public revenue.

Key Words: Indirect taxes, income tax, Finnish income tax

^(*) Gelir Uzmanı, Gelir İdaresi Başkanlığı (Bu makaledeki görüşler kurumu bağlayıcı nitelikte değildir)

1- GİRİŞ

2013 yılındaki son genişleme ile birlikte üye sayısı 28'e çıkan Avrupa Birliği'nde vergilendirme politikası en karmaşık ve problemlili olan politikalardan bir olma özelliğini devam ettirmektedir. Bunun başlıca nedeni, vergilendirme alanında, Birlik düzeyinde uygulanacak politikaların kabulünün, halen oybirliği esasına dayandırılmasıdır.

Basta Roma Anlaşması olmak üzere, kurucu anlaşmayı değiştiren müteakip anlaşmalar ve başlı başına yeni kurucu anlaşma niteliğinde olan Lizbon Anlaşması'nda¹ vergilendirme üye ülkelerin sorumluluk ve yetki alanlarına bırakılmıştır. Dolaylı vergilerde, Birlik düzeyinde ortak vergilendirme politikasına üye ülkelerin sistemlerinin uyumlaştırılması ikincil mevzuatlarla büyük ölçüde sağlanırken, özellikle gelir vergisi basta olmak üzere dolaysız vergilerde uyumlaştırmadan çok üye ülkelerin mevzuatlarının birbirine yakınlaştırılması² kabul edilmiştir.

Birlik toplam vergi gelirleri yüzdesi içinde en yüksek dolaysız vergi geliri paylarından birine sahip olmanın yansısı, Finlandiya ayrıca üye ülkeler arasında işgücü üzerindeki en yüksek vergi yükü oranlarına da sahiptir. Bu bakımdan bu çalışmamızda Finlandiya gelir vergisi sistemi ana başlıkları ile ele alınıp değerlendirilmiştir

2- FİNLANDİYA'NIN GENEL DURUMU

2011 yılında Finlandiya'nın sosyal güvenlik katkıları dâhil toplam vergi / GSYH oranı % 43,4 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca vergi yükü bakımından da Finlandiya, AB üyesi ülkeler arasında Danimarka, İsveç, Belçika ve Fransa'dan sonra en yüksek vergi yükü oranına sahip AB üyesi ülke konumundadır³.

Dolaysız vergiler, özelliklede gelir vergisi, toplam vergi gelirleri içinde % 38,3'lük payı ile en önemli gelir kaynağıdır. Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı, AB – 27 ortalaması olan % 34,5 oranının yaklaşık bir puan altında bir seyir izlemektedir. Sosyal güvenlik katkı paylarının toplam vergi gelirleri içindeki payı, özellikle işveren katkı payı bakımından, % 28,8'lik oranla birçok AB üyesi ülkenin gerisinde kalmaktadır.

Finlandiya'da toplam vergi gelirlerinden % 23,3'lük bir pay alan yerel yönetimlerin gelirleri belediye gelir vergisi, kurumlar vergisi geliri payları ve emlak vergilerinden oluşmaktadır. Vergi yapısı Danimarka ve İsveç'e benzemekle beraber Finlandiya'da toplam vergi gelirlerinin üçte biri veya daha fazlası ile sosyal güvenlik katkı paylarının üçte biri belediyelere aktarılmaktadır.

2.1- Finlandiya'da Gelir Vergisi Sistemine Genel Bakış

1993 yılından itibaren, Finlandiya'da kişisel gelirin vergilendirilmesi ikili bir sisteme dayanmakta-

¹ Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007, Official Journal of European Union, 2007/C 306/01

² Lizbon Anlaşması'nın 115 inci maddesi ise diğer vergilerle ilgilidir. Bu madde hükmüne göre; Avrupa Konseyi, özel yasal düzenlemelerde oybirliği ile hareket ederek ve Avrupa Parlamentosu ile Ekonomik ve Sosyal Komite'nin görüşünü aldıktan sonra, iç pazarın oluşturulması ve işleyişine direkt olarak etki eden bazı kanunların, tüzüklerin ve idari hükümlerin birbirine yakınlaştırılması için Direktifler yayınlacaktır. Bu maddeye dayanılarak gelir vergisi, kurumlar vergisi ve sermaye vergileri alanında bazı tavsiyeler ve yasal düzenlemeler daha önce uygulanmıştır

³ Eurostat European Commission, Taxation Trends In The European Union 2013 Edition, Belgium, 2013, ss. 77-79

dır. Kişisel gelir iki bölüme ayrılmıştır⁴ ve gelir türleri farklı oranlara ve prensiplere göre vergilendirilmektedir. Buna göre;

a) Kazanç gelirleri: Kazanç gelirleri merkezi yönetim tarafından artan oranlı olarak vergilendirilmektedir. 2013 yılından itibaren bu tür gelirler bakımından 5 vergi dilimi uygulanmaktadır. Marjinal vergi oranları % 6,5 ile % 31,75 arasında değişirken vergilendirilebilir gelir eşiği 2013 yılı için 16.100 Euro olarak belirlenmiştir.

Belediyeler kazanç gelirleri ve vefat etmiş kişilerin emlakları için düz oranlı vergi tarh etmektedirler. Vergi oranları % 16,25 ile % 22 arasında olup 2013 yılı için ortalama vergi oranı % 19,38 olarak gerçekleşmiştir. % 1 ve % 2 arasında değişen kilise vergisi ise iki eyaletin kilisesine üye olanlar tarafından ödenmektedir.

Belediye gelir vergisinde; gelir istisnası, 1997 yılında düşük ve orta gelirliilerin net maaşlarının artırılması ile başlatılmıştır. Bu istisna düşük gelir seviyelerinde maksimum düzeye ulaşırken, diğer seviyelerde giderek azalmaktadır. 2006 yılından itibaren, merkezi gelir vergisi sisteminde, düşük ve orta gelirli ücret kazançları sahiplerini hedefleyen ücret gelirleri vergi kredisi uygulanmaktadır⁵.

b) Sermaye gelirleri: Sermaye gelirleri vergisi; kar payları, kiralama gelirleri, faiz gelirleri, hisse senetleri kazançları, kereste satışından elde edilen gelirler ve ticari kazanç geliri payları üzerinden tek bir vergi oranıyla tarh edilir. 50.000 Euro'ya kadar olan sermaye gelirleri için vergi oranı % 30 iken 50.000 Euro'yu aşan gelirler için vergi oranı % 32'dir. Sermaye gelirlerini elde etmek ve idame ettirmek için katlanılan tüm harcamalar, faiz ödemeleri de dahil olmak üzere, vergilendirilebilir sermaye gelirlerinden indirilebilir. Bunlara ek olarak; kendi oturduğu ikametgâhı almak için katlanılan faiz ödemeleri ve devlet garantili öğrenci kredisi de vergilendirilebilir sermaye gelirlerinden kısmen indirilebilir. Eğer bu indirimler vergilendirilebilir sermaye gelirini aşarsa, açığın % 30'u ya da en fazla 1.400 Euro ile sınırlı kısmı, kazanç geliri üzerinden ödenen vergiden indirilebilir. İpotek (Mortgage) faiz ödemelerinin vergiden indirilebilir kısmı 2012 yılı için ödemelerin % 85'i, 2013 yılı için % 80'i ve 2014 yılı için % 75'i olarak belirlenmiştir⁶.

2.1.1- Vergilendirilebilir Kişi

Finlandiya kanunlarına göre; sürekli ikametgâhı Finlandiya'da bulunan veya altı aylık bir süreden daha fazla süre Finlandiya'da bulunan kişi; Finlandiya'da ikamet ediyor sayılır. Burada, ülkede bulunmadan kasıt, bu durumun süreklilik arz etmesidir. Geçici ayrılmalar, süreklilik durumunu etkilemez. Fin uyruklu kişiler, ülkeden ayıldığı yılın sonundan itibaren üç yıl geçse bile Finlandiya'da yerleşik sayılır. Altı aydan fazla bir süre sürekli olarak Finlandiya'da bulunmayan kişiler, üç yıl boyunca Finlandiya ile önemli bir bağı olmadığını ispat edemezlerse aynı durum onlar içinde geçerlidir. Aksi ispatlanmadıkça, üç yıl sonra kişi daha fazla Finlandiya'da yerleşik sayılmaz⁷.

Ortaklıklar ayrı vergi mükellefleri olarak değerlendirilmezler, genel olarak ortaklar vasıtasıyla vergilendirilir. Eşler kendi gelirlerinden ötürü ayrı ayrı vergilendirilir.

⁴ a.g.e. ss: 77-79

⁵ Eurostat European Commission, Taxation Trends In The European Union 2013 Edition, Belgium, 2013, ss. 77-79

⁶ a.g.e. ss: 77-79

⁷ IBDF,(2012), Personal Income Tax System In Finland, s: 1

2.1.2- Vergilendirilebilir Gelir

Finlandiya'da yerleşik sayılan mükellefler, yurtiçinde ve yurt dışında elde ettikleri tüm gelirler üzerinden gelir vergisine tabidirler. Gelirin pozitif bir tanımı bulunmamakla beraber; prensipte, vergi mükellefi tarafından elde edilen para ve para karşılığı tüm gelirler üzerinden gelir vergisi tarh edilir.

Finlandiya'nın ikili vergilendirme sistemi altında; bireylerin gelirleri iki bölüme ayrılmaktadır; sermaye gelirleri ve kazanç gelirleri. Merkezi gelir vergisi sistemine göre; sermaye gelirleri düz oranlı vergilendirmeye tabi iken, kazanç gelirleri artan oranlı vergilendirmeye tabidir. Belediye vergisi ve kilise vergisi ise nispi vergiye tabidirler.

Sermaye gelirleri; sermaye yatırımlarından, özellikle kar paylarından, faizlerden, hisse senetlerinin elden çıkarılmasından, kiralamalardan elde edilen gelirlerinden ve hayat sigortalarından ve gönüllü emeklilik sigortalarından elde edilen net gelirlerden oluşur. Ek olarak şematik olarak tespit edilen bir kısım ticari, zirai kazanç ve ortaklık geliri de sermaye geliri olarak değerlendirilir.

Kazanç geliri ise; sermaye geliri dışındaki gelirleri kapsar. Her bir kategorideki vergilendirilebilir gelir hesaplanırken; bu geliri elde etmek ya da tahakkuk ettirmek için yapılan tüm harcamalar indirim konusu yapılabilir. Vergiden muaf tutulmuş gelirler için yapılan harcamalar indirim konusu yapılamaz.

Eğer vergi mükellefi, içinde bulunan vergi yılında, o yılın geliri dâhil, önceki ya da takip eden iki veya daha fazla yılın gelirini birden elde ederse, milli vergi amaçlarına göre talep edilmesi halinde gelir dağılımına izin verilecektir. Miktar mutlaka en az 2.500 Euro ve vergi mükellefinin içinde bulunan yıla ait kazanılan gelirinin en az dörtte biri olmalıdır. Gelir dağılımında minimum vergi oranı olarak milli vergilendirme düzeyinde % 15 uygulanır⁸.

2.1.3- Vergi İstisnaları

Finlandiya'da gelir vergisinden istisna tutulan en önemli gelir türleri şunlardır:

- Anlaşmalı veya mahkeme kararı ile boşanma ya da ayrılıklar neticesinde eşlerden alınan nafakalar ve çocukların bakımı için alınan miktarlar,
- Eğitim, bazı bilimsel araştırmalar, sanatsal faaliyetler için alınan burslar ve diğer desteklemeler. Bunlar sınırlamalara tabidir.

2.1.4- Emek Gelirleri**2.1.4.1- Ücret Gelirleri**

Ücretler, maaşlar ve diğer benzer iş karşılığı yapılan ödemeler, kazanılmış gelir kategorisinin bir parçası olarak değerlendirilir. Bu kategorideki gelirlerin net sonucu; brüt vergilendirilebilir alındılar ile indirilebilir giderlerin arasındaki farktır.

Tahmini giderler için götürü ücret gelirleri indirimi sağlanmıştır. İndirim 620 Euro'ya kadar olan ücret gelirinine denk gelmektedir. Bu miktarları aşan gerçek giderler düşülebilir. Ek olarak yukarıdaki sınırlama ile bağlı olmaksızın, maaş elde edenler, ticaret birlikleri harçlarını ve 600 ila 7000 Euro arasındaki ulaşım maliyetlerini indirim konusu yapabilirler⁹.

⁸ Kpmg.com, Finland Income Tax, erişim 2013, <http://www.kpmg.com>

⁹ IBDF,(2012), Personal Income Tax System In Finland, s: 2

Denizciler, maaşlarının ve gemideki çalışmaları karşılığında elde ettikleri diğer ücretlerin % 18'ine denk gelen ve maksimum tutarı 6.650 Euro olan özel bir indirimde sahiptirler.

2.1.4.2- Aynı Yardımlar

Aynı yardım şeklinde, işverenlerin işçilerine sağladıkları hizmetler, kazanılmış gelir kapsamında değerlendirilir ve milli vergi kurulu tarafından yıllık olarak tespit edilen açık piyasa fiyatları üzerinden işlem görür.

Vergilendirilebilir aynı yardımlar, piyasa faiz oranlarının altında faizle borçlanmayı, çalışana şirket hisselerini piyasa fiyatının % 10'unu aşacak şekilde altında satın alması için tanınan imkânları da içerir. İşveren tarafından işçisine sağlanan indirimli hisse senedi alma imkânı kullanıldığı tarihte, işçi bakımından vergilendirilebilir gelir ortaya çıkar.¹⁰

Aşağıda türleri verilen maaş dışı menfaatler eğer geleneksel ve mantıklı ise vergi dışı tutulur:

- İşverenin genel sağlık hizmeti programından alınan yardımlar,
- Mal ve hizmetlerde personel ıskontoları,
- Bayram dolayısıyla alınan hediyeler,
- Ödemenin belgelenmesi halinde yıllık 400 Euro'ya kadar olan fiziksel egzersizler ve kültürel faaliyetler de dâhil olmak üzere işveren tarafından düzenlenen eğlence ve hobi etkinlikleri,
- İşveren tarafından ev ve işyeri arasında sağlanan genel ulaşım hizmetleri.

2.1.4.3- Emeklilik Gelirleri

Vergilendirilebilir kazanılmış gelir; önceki işverenden alınan emeklilik ücretlerini, bireysel emeklilik sistemi ve milli yaşlı emeklilik sisteminde alınan yıllık emeklilik gelirlerini de içermektedir.

Bireysel emeklilik sisteminden elde edilen yıllık gelirler, bu sistemden yaralanan kişilerin yaşlarına bağlı olarak % 60 ila % 10 arasında değişen oranlarda gelir vergisine tabi tutulur¹¹. Vergi mükellefinin sahip olduğu gönüllü emeklilik sigortası kapsamında elde etmiş olduğu emeklilik gelirleri 2004 yılının sonuna kadar kazanılmış gelir olarak işlem görürken, şu anda genel olarak sermaye geliri olarak değerlendirilmektedir. 06 Mayıs 2004 tarihinden önce imzalanan sözleşmeye ve 2005'in sonuna kadar yapılan prim ödemelerine dayanılarak alınan emeklilik aylıkları kazanılmış gelir olarak değerlendirilmeye devam edilecektir.¹²

2010 yılından itibaren, geçici kurallara tabi olan gönüllü emeklilik sigorta primleri ve nitelikli mali kuruluşlara yapılan uzun dönem tasarruf ödemeleri sermaye gelirlerinden indirim konusu yapılabilmektedir; bu kapsama giren ödemeler:

- Ana kural olarak resmi emeklilik yaşından¹³ sonra yararlanıcıların ödemeleri almaya başlaması halinde,
- Yararlanıcı, ödemeleri, emekliliğini takip eden 10 yıl boyunca taksitler halinde alırsa. Eğer yararlanıcı emekliliğini ertelerse, 6 yıldan az olmayacak şekilde daha hızlı ödeme alma hakkına sahip olur,

¹⁰ a.g.e. ss: 2

¹¹ 44 yaşının altındakiler için oran % 60 iken 92 yaş ve üzerindeki kişiler için bu oran % 10'dur.

¹² IBDF,(2012), Personal Income Tax System In Finland, s: 3

¹³ Finlandiya'da resmi emeklilik yaşı 63 yaşdır.

- Finlandiya'da veya bir AB ülkesinde bulunan sigorta şirketine yapılan bireysel emeklilik ödemeleri ya da Finlandiya'da bulunan mali kuruluşlara yapılan uzun dönem tasarruf ödemeleri.

Maksimum indirim miktarı 5.000 Euro'dur (işveren tarafında yapılmış ise 2.500 Euro). Ayrıca vergi mükellefinin eşinin sigorta ve uzun dönem yatırımları için yapılan ödemelerde indirim konusu yapılabilir.

2.1.4.4- Yönetici Ücretleri

Yönetici ücretleri ve diğer ödemeler kazanılmış gelir olarak normal tarzda vergilendirilirler.

2.1.5- Ticari ve Serbest Meslek Gelirleri

Vergi mükellefinin net ticari kazancı, şirketlere uygulanan kurallara göre hesaplanır. Ticari kazançlar ayrıca, ticaretin sürdürülebilmesi için gerekli olan taşınır ve taşınmaz mallardan elde edilen gelirleri de içerir.

Net ticari kazanç sermaye ve kazanılmış gelir olarak ikiye ayrılır. Bir önceki vergi yılının sonunda ticaret ve serbest meslek için kullanılan net sermayenin % 20'lik kısmı sermaye kazancı olarak, arta kalanı kazanılmış gelir olarak değerlendirilir. Bununla birlikte, eğer vergi mükellefi tarafından talep edilirse, sermaye kazancı oranı % 10 oranında sabitlenebilir.

Ticari ve serbest meslek gelirlerini birbirinden ayırmanın vergisel amaçlar bakımından bir anlamı bulunmamaktadır.

Her türlü ortaklıklar için; vergilendirilebilir gelirin hesaplanması, ortaklık seviyesinde ve şirketlere uygulanan kurallara göre yapılır. Ortaklıklar ayrı vergilendirilebilir işletmeler olmamakla birlikte vergilendirilebilir gelirleri ortaklara dağıtılır ve onların elinde vergilendirilir. Bir ortağın kâr payını vergilendirme amaçları bakımından; gelir sermaye ve kazanılmış gelir olarak ikiye ayrılır. Ortağın, ortaklık net varlığındaki payının % 20'si sermaye kazancı olarak arta kalanı kazanılmış gelir olarak değerlendirilir¹⁴.

2.1.6- Yatırım Gelirleri

01 Ocak 2005 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde, isnat sistemi klasik çifte vergilendirme sistemi ile değiştirilmiştir. Bu sisteme göre ilk etapta kurum kazancı, kurumlar vergisine göre vergilendirilmekte, daha sonra kar payları, hissedarların şahsi kazancı olarak uygun vergi oranları ile vergilendirilmektedir. Bu sisteme göre, bireysel hissedarların vergilendirilmesi kuralları, kar paylarının borsaya kota edilmiş şirketlerden olup olmamalarına göre değişmektedir¹⁵.

Borsaya kota edilmiş şirketlerden elde edilen kar paylarının % 30'u vergiden istisna tutulmuştur. Arta kalan % 70'lik kısmı ise hissedarın sermaye geliri olarak % 28 vergi oranı ile vergilendirilir.

Borsaya kota edilmemiş şirketlerden elde edilen kâr payları için; hisselerin matematiksel değerinin % 9'u kadar yıllık geliri temsil eden kâr payları, her hissedar için her yıl 90.000 Euro'ya kadar tam olarak vergiden istisna tutulmuştur. 90.000 Euro'yu aşan bu kâr paylarının % 30'u (% 9'luk gelir tavanına dahil olan) vergiden istisna tutulmuştur. Arta kalan % 70'lik kısmı ise hissedarın sermaye geliri olarak % 28 vergi oranı ile vergilendirilir. Son olarak % 9'luk gelir tavanını aşan herhangi kâr payı gelirlerinin

¹⁴ IBDF,(2012), Personal Income Tax System In Finland, s: 4

¹⁵ Deloitte International Tax, Finland Highlights 2012,s:3

% 30'u vergiden istisna tutulurken geriye kalan % 70'lik kısım hissedarın kazanılmış geliri olarak artan oranlı vergi tarifesine göre vergilendirilir. 2012 bütçe yasası kota edilmemiş şirketlerden elde edilen kar paylarının yıllık vergi muafiyeti miktarını 60.000 Euro'ya indirmeyi amaçlamaktadır.

Yukarıdaki kurallardan bir sapma olarak, 01 Ocak 2010 tarihinden itibaren kota edilmemiş şirketlerce ödenen kar payları, eğer bunlar çalışanlara bireysel iş performansları sonucu ödeniyorsa, alıcı kişiler elinde ücret geliri olarak vergilendirilir. İş performansı karşılığı elde edilen kar payları ayrıca sosyal güvenlik katkılarında da tabi olacaktır.

Nihai stopaj vergisine tabi olan faizler dışındaki faiz gelirleri sermaye geliri olarak vergilendirilir. Eğer ticari bir varlık faiz getirisi sağlıyorsa, bu ticari kazanç olarak vergilendirilir.

Telif hakları genel olarak kazanılmış gelir olarak vergilendirilir. Bununla birlikte, eğer telif üzerindeki hak satın alma veya miras yolu ile kazanılmış ise, telif hakları sermaye geliri olarak işlem görür. Kiralama gelirleri ve hayat sigortalarının net getirisi de ayrıca vergilendirilebilir sermaye geliri oluşturur.

Genel kural olarak sermayeden elde edilen geliri elde etmek ve muhafaza etmek için yapılan giderler indirim konusu yapılabilir.

2.1.7- Değer Artış Kazançları

Mülkiyet satışından elde edilen değer artış kazançları, sermaye gelirleri içinde yer alır. Elde edilen kazanç, gelirin elde edildiği zamana bakılmaksızın, ilgili satış işleminin tamamlandığı takvim yılının kazancı olarak kabul edilir.

Değer artış kazancı, satış hâsılatından iktisap maliyetinin düşülmesi ile hesaplanır. Gerçek iktisap maliyetinin yerine, vergi mükellefi, satış hâsılatının % 20'si kadar muhtemel maliyet düşebilir (en az 10 yıldır sahip olunan taşınmaz için % 40).

Konutun satışından elde edilen gelir, konut iktisabından itibaren en az 2 yıldır vergi mükellefinin asıl konutu olarak kullanılıyorsa vergiden muaf tutulmuştur. Vergi mükellefinin kendisinin veya ailesinin kullandığı konutun satışından kaynaklanan 5000 Euro'yu aşmayan değer artış kazancı her vergi yılı için vergiden muafıdır.

Yukarıda sayılanlar dışındaki taşınmazların satışından elde edilen değer artış kazancı eğer toplam gelir vergi yılı süresince 1.000 Euro'yu aşmaz ise vergiden muaf olacaktır. 2010 yılı itibariyle, eğer taşınmaz mal doğal koruma alanı olarak devlete veya devletin sahip olduğu bir şirkete transfer edilirse, bundan elde edilen değer artış kazancı vergiden muafıdır¹⁶.

3- KİŞİSEL İNDİRİMLER, İSTİSNALAR ve KREDİLER

3.1- İndirimler

Kişisel indirimler, vergi mükellefinin çeşitli gelir kategorilerinin net toplamından indirmeyi talep ettiği indirimlerdir. Vergi oranlarının uygulanacağı vergi matrahını dengelerler.

Eğer borç vergi mükellefinin daimi ikametgâhını satın almak amacıyla kullanılıyorsa veya öğrenim kredisi Fin devleti veya başka bir Avrupa Ekonomik Bölgesi üyesi ülke tarafından garanti altına alınmışsa, faiz gideri, vergilendirilebilir gelirden indirim konusu yapılabilir. Faiz ödemeleri kural olarak

¹⁶ PKF International Limited, Finland Tax Guide 2013, s.5 Erişim 2014, <http://www.pkf.com/media/1954368/finland%20pkf%20tax%20guide%202013.pdf>

sadece sermaye gelirinden indirim konusu yapılabilir. Bununla birlikte indirilebilir faiz dolayısıyla sermaye kazançları kategorisinde meydana gelebilecek zararlar, kazanılmış gelir dolayısıyla ödenecek vergiden mahsup edilebilir. Özel tüketimi finanse etmek için alınan borçların faizleri indirim konusu yapılamaz. 2012 bütçe yasası teklifine göre; ipotek faizlerinin vergiden indirilebilirliği 2012 yılından ileriye doğru geçerli olmak üzere sınırlandırılacaktır¹⁷.

Sağlık harcamaları indirim konusu yapılamaz ancak vergi ödeme kapasitesini azaltıcı bağlamda değerlendirilebilir. Bireyler tarafından hayır kurumlarına yapılan bağışlar veya diğer bağışlar indirim konusu yapılamaz. 2009 yılından 2011 yılına kadar bireylere, eğer bağışlar Finlandiya’da veya diğer Avrupa Ekonomik Bölgesinde bulunan üniversitelere veya diğer yüksek eğitim kurumlarına yapılmış ise, 850 Euro ve 250.000 Euro arasındaki her bağış için indirim hakkı tanınmıştır. 2012 bütçe yasası ile bu gibi bağışların indirilmesi uygulamasının 2012 yılı sonuna kadar devam ettirilmesi amaçlanmıştır.

Olağan işyerinin bulunduğu bölgeden bir ev kiralayan vergi mükellefi, eğer eşi ve küçük çocukları yaşadığı başka bir daimi konuta da sahip ise, her iki konuta da sahip olduğu her bir tam ay boyunca 250 Euro indirim hakkı kazanır. İndirim miktarı kiralanan ev için ödenen kira ile sınırlandırılmıştır. Daimi ikametgâhın, iş dolayısıyla kiralanan konut ve olağan işyerine en az 100 km uzaklıkta olması gerekmektedir.

3.2- İstisnalar

Emeklilik geliri elde edenlere, sürekli milli emeklilik sistemine ve gelir vergisi oran tablosuna uygun olarak en düşük vergilendirilebilir gelire dayanılarak hesaplanan bir istisna hakkı tanınmıştır.

Bakım yükümlülüğü, işsizlik ve hastalık gibi özel nedenler ile vergi ödeme gücü azalan vergi mükelleflerine, 1.400 Euro’yu aşmayacak şekilde makul bir istisna hakkı tanınır.

3.3- Krediler

Vergi kredisi uygulaması düşük ve orta düzeyde gelir elde edenlere tanınmıştır. Bu kredi, kazanılmış gelire ait milli gelir vergisi borcundan mahsup edilmektedir. Kredi, vergi mükellefinin emeklilik gelirleri dışındaki, 2.500 Euro’yu aşan net kazanılmış gelirleri kısmı üzerinden % 5,9 oranında hesaplanmaktadır. Bununla birlikte eğer net kazanılmış gelir 33.000 Euro’yu aşıyorsa, 740 Euro olan maksimum mahsup miktarı, sınırı aşan tutar için aşamalı olarak % 1,2 oranında azaltılır¹⁸.

Mahkeme kararına veya ilgili mevzuata uygun olarak yapılan anlaşmalara dayanılarak yapılan çocuk bakım ödemeleri, kısmen, vergi mükellefinin kazanılmış geliri üzerinden hesaplanan milli gelir vergisi borcundan mahsup edilebilir. Bu tür ödemelerin 1/8’lik miktarı mahsup edilebilirken, maksimum mahsup oranı her küçük çocuk için 80 Euro’ya kadardır.

Özürlü vergi mükelleflerine, kazanılmış gelirlerine bağlı olarak, 115 Euro’ya kadar ulusal gelir vergilerinden mahsup imkânı verilmiştir. Olağan ev işleri, hemşirelik, bakım hizmeti ve vergi mükellefinin asıl veya ikincil evini onarma ve bakım hizmeti sağlayan vergi mükelleflerine bunlara hizmetleri karşılığı ödenen ücretlerin % 30’u kadarını ulusal vergi borçlarından mahsup etme hakkı verilmiştir.

¹⁷ IBDF,(2012), Personal Income Tax System In Finland, s: 5

¹⁸ PKF International Limited, Finland Tax Guide 2013, s.6 Erişim 2014, <http://www.pkf.com/media/1954368/finland%20pkf%20tax%20guide%202013.pdf>

Mahsup miktarı eğer, ücret ödemesi Finlandiya girişimciler kütüğüne veya kar amacı gütmeyen organizasyonlara kayıtlı olan bireysel girişimci veya firmaya yapılmış ise KDV düşüldükten sonraki ödemenin % 60'ına yükseltilir. 2009 yılından itibaren, vergi kredisi uygulaması, bazı ev iletişim tertibatlarının kurulması ve onarımı için yapılan ödemeleri içine alacak şekilde genişletilmiştir. Ek olarak, bazı hizmet karşılığı ödemeler ile alakalı sosyal güvenlik katkıları tam olarak indirim konusu yapılabilir. Ancak toplam vergi kredisi miktarı yıllık en fazla 3.000 Euro olabilir. Sadece 100 Euro'yu aşan giderler dikkate alınır.

4- ZARARLAR

Kazanılmış gelir ve sermaye gelirleri arasındaki ayırım, vergi uygulamalarının amaçları bakımından zararlar açısından da yapılmaktadır. Kazanılmış gelir kategorisinde meydana gelen zararlar aynı kategoride elde edilen kazançlardan 10 yıl boyunca indirim konusu yapılabilir.

Sermaye gelirleri kategorisinde meydana gelen zararlar da takip eden 10 yıl boyunca sermaye kazançlarından indirim konusu yapılabilir. Bununla birlikte sermaye zararları ayrıca dolaylı olarak kazanılmış gelirden indirim konusu yapılabilir. Burada sermaye zararlarının % 30'una¹⁹ denk gelen kısmı, kazanılmış gelir dolayısıyla ödenecek vergiden mahsup edilebilmektedir. Mahsup edilebilir miktar, ilk evinin alımı dolayısıyla ödediği faiz ile ilgili olarak ortaya çıkan zararlar bakımından % 2 puan artırılarak % 30 oranına yükseltilmiştir. Her bir vergi mükellefi için zarar indirim miktarı 1.400 Euro artı tek çocuk için 400 Euro ve iki ve daha fazla çocuk için 800 Euro olacak şekilde sınırlandırılmıştır. Bu durumda evli ve iki çocuklu bir çift için zarar indirimi maksimum 3.600 Euro olabilecektir.

Ticari zararlar aynı gelir kaynağından olan gelirlerden takip eden 10 yıl boyunca indirim konusu yapılabilir. Vergi mükellefi bu zararların, aynı yıl içindeki faiz indirimi yapılmadan önceki net sermaye gelirinden indirilmesini talep edebilir²⁰.

Değer artış zararları, her ne kadar değer artış kazançları mutlaka sermaye kazançları kategorisinde yer almak zorunda olsa da, sermaye gelirlerinin hesaplanmasında negatif sonuçları nedeniyle dikkate alınmaz. Bu gibi zararlar sadece değer artış kazançlarından aynı yıl veya takip eden beş yıl boyunca indirim konusu yapılabilir. Konutların satışı dolayısıyla ortaya çıkan zararlar eğer bunlardan elde edilecek gelir vergiden muaf olacaktıysa indirim konusu yapılamaz.

5- YASAL VERGİ ORANLARI

Kazanılan gelir üzerinden tarh edilen milli gelir vergisi için oran tablosu yıllık olarak yayınlanır. Aşağıdaki tablo 01.01.2013 tarihinden itibaren kazanç gelirleri için geçerli olan ulusal gelir vergisi oranlarını göstermektedir²¹.

¹⁹ % 30 vergi oranı sermaye kazançlarına uygulanan gelir vergisi oranıdır.

²⁰ IBDF,(2012), Personal Income Tax System In Finland, s: 7

²¹ Nordisk E-tax, erişim 2013 <https://www.nordisketax.net/main.asp?url=files/suo/eng/i07.asp>

Tablo 1. Finlandiya Gelir Vergisi Eşikleri ve Oranları

Vergilendirilebilir Gelir (Euro)	Düşük miktarlar için vergi (Euro)	Uygulanan oran %	
16.100	23.900	8	6,5
23.900	39.100	515	17,5
39.100	70.300	3.175	21,5
70.300	100.000	9.883	29,75
100.000	ustu	18.715,75	31,75

Kaynak: Nordisk eTax, Tax Rates in Finland,2013, www.nordisketax.net

Eğer vergi mükellefinin geliri 16.100 Euro'nun altında kalır ise merkezi gelir vergisi uygulanmaz.

Hisse senetlerinin satışından elde edilen kazançlar dâhil olmak üzere sermayeden elde edilen gelirler üzerinde % 28 oranında, nispi vergi uygulanmaktadır.

2012 bütçe kanunu ile sermaye kazançlarının artan oranlı olarak vergilendirilmesi öngörülmüştür. Buna göre; 50.000 Euro'ya kadar olan gelirler % 30'dan, 50.000 Euro'nun üstündeki gelirler ise % 32'den vergilendirilmektedir.

Finlandiya'da yerleşik olan bireylerin, yerel bankalar ve tahvillerden elde etmiş oldukları faiz gelirleri 2012 yılından önce kaynakta stopaj yoluyla % 28 vergi oranı üzerinden vergilendirilmektedir. 2012 bütçe kanunu ile gelir stopaj vergisinin oranınının 01.01.2012 tarihinden geçerli olmak üzere % 30'a yükseltilmiştir. Diğer türlerdeki faiz ödemeleri de % 30 oranında gelir stopaj vergisine tabidirler. Aynı oran yatırım fonları kârlarının dağıtımında da uygulanır. Borsada kote edilmiş şirketler tarafından ödenen kâr paylarına % 19 stopaj vergisi uygulanır. Borsada kote edilmemiş şirketlerin dağıttıkları kâr payları stopaja tabi değildir.

İşverenlerin; çalışanlarına ücret ve ücret karşılığı ödedikleri istihkaklar üzerinden stopaj yapmaları zorunludur. Emeklilik ve bazı sosyal dağıtımlar da stopaja tabidirler. Eğer alıcı bağımsız bir girişimci ise stopaj yapılmaz.

Alıcı bir şirket veya kayıtlı bir ortak olmadıkça, sanatçıların ve sporcuların ücretleri ile telif hakları stopaja tabidir. Bu stopaj yoluyla ödenen vergiler kişinin nihai olarak hesaplanan gelir vergisinden indirilebilir.

5.1- Vergilendirme Dönemi ve Gelir Vergisi Beyannamesi

Finlandiya gelir vergisi kanununa göre vergi yılı bir takvim yılıdır. Bireysel vergi mükellefleri kendi inisiyatiflerini kullanarak vergi beyannamesi doldurmak zorunda değildirler. Bunun yerine, vergi yetkilileri; işverenlerden, bankalardan, emeklilik fonlarından, sigorta şirketlerinden, borsadan ve benzerlerinden elde ettikleri bilgilere dayanan tahmini beyanları içeren önceden doldurulmuş vergi beyannamelerini, vergi mükelleflerine gönderirler. Vergi mükellefleri sadece eğer bu doldurulmuş beyannameler yeterli bilgileri içermiyorsa, gerekli düzeltmeleri yaparlar. Son işlem tarihi 10 veya 17 Mayıs'tır. Tarım, serbest meslek ve ticaretle uğraşan vergi mükellefleri için kurallar biraz değişiktir ve son işlem tarihi daha erken bir tarih olarak 28 Şubat ve 4 Nisan'dır.

6- SONUÇ

Gelir üzerinden alınan vergilerin ikili bir sisteme göre vergilendirildiği Finlandiya, AB üyesi ülkeler arasında en fazla dolaysız vergi geliri, özellikle gelir vergisi, elde eden ülkelerden biridir. Kişisel gelirin vergilendirilmesinde; kazanç gelirleri artan oranlı bir tarifeye vergilendirilirken, sermaye gelirleri ise düz oranlı vergi tarifesi ile vergilendirilmektedir. Ayrıca, merkezi yönetimin topladığı vergilerden oldukça fazla bir pay alan yerel yönetimlerin kendi yetki alanlarında elde edilen kazançlar ve emlaklar üzerinden düz oranlı vergi tarifesi ile tarh ettikleri vergi gelirleri de bulunmaktadır. Bunun neticesi olarak Finlandiya, Birlik içerisinde, diğer üye ülkelere nazaran, en yüksek vergi yüküne sahip ülkelerden biri konumundadır.

KAYNAKÇA

- Deloitte International Tax, Finland Highlights 2012
- Eurostat European Commission, Taxation Trends In The European Union 2013 Edition, Belgium, 2013
- PKF International Limited, Finland Tax Guide 2013, erişim 2014, <http://www.pkf.com/media/1954368/finland%20pkf%20tax%20guide%202013.pdf>
- IBDF,(2012), Personal Income Tax System In Finland
- Kpmg.com, Finland Income Tax, erişim 2013, <http://www.kpmg.com>
- Nordisk eTax, Tax Rates in Finland,2013, www.nordisketax.net
- Treaty of Lisbon Amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community, Signed at Lisbon, 13 December 2007,Official Journal of European Union, 2007/C 306/01